

Journal of Education Graduate Studies Research, KGU.

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ>

แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
Guideline For Buddhist Orented School Development Based On Bown Principles With Guardian's Participation In Muengphochai School, Phochai District Under The Office Of Primary Education Service Area 3 Roi-Et province

พระครูปลัดธรรมสรณ์ จิตตมโล (โสภานุตร)¹, ประยูร แสงใส² และรัชณี จรุงศิริวัฒน์³Phrakhrupalad Dhammasorn Cattamalo (Sopabutr)¹, Prayoon Saengsai² and Rachanee Jaroungsirawat³¹นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Doctor of Education Program in Teaching Social Studies, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Assistant Professor, Program in Teaching Social Studies, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

Received: February 6, 2019 Accepted: March 22, 2019 Online Published: March 29, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 153 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเสร็จแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า สภาพในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนที่จำแนกตามอาชีพและรายได้ มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สำหรับแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย คือ ครูผู้สอนควรสร้างบทบาทในการสอนและอบรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตนในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเกิดความเหมาะสมให้กับนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถไปในทางที่ดีงามได้จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์

คำสำคัญ: แนวทางในการพัฒนา, โรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษ, แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง¹ Corresponding author : Dr.dhammasorn@gmail.com

Abstract

The aims of this research were to study the guidelines and compare the levels of Buddhist oriented school development based on Bowon principles with guardian's participation according to the data given by the samples. The populations in the studied area 153 of them were selected as the samples. The questionnaire was used as a research tool to collect the data from the samples. The data then were analyzed to find out the statistic values of Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test and One-Way ANOVA.

The research outcomes revealed that ; Conditions for the development of Buddhist oriented school development based on Bowon principles with guardian's participation in Mueng Phochai school overall and individual There is a high level of practice. Comparison of guidelines for the development of Buddhist way schools in accordance with the principles of the participation of parents in Muang Phochai School, classified by occupation, income, practice is not different. And guidelines for Buddhist oriented school development based on Bowon principles with guardian's participation, teachers should create a role in teaching and training students to gain knowledge and understanding in their own practice. The school administrators should promote the teaching and learning of the school by making it suitable for students. And encourage students to develop their knowledge and skills in a good way, organize creative activities

Keywords: Guidline for Development, the Buddhist oriented school based on Bowon principles,guardian's Participation

บทนำ

สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันได้ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคของโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมและวัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การหลั่งไหล เข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อแบบแผนพฤติกรรม ค่านิยมและทัศนคติของคนในชาติ การศึกษาจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญของคนเพราะบุคคลที่ได้รับการศึกษาย่อมนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ ของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) อย่างไรก็ตามสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ

การนำหลักบวรมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนเป็นการส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการมีความสนใจและต้องการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของบ้าน วัดและโรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธใน 3 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน 2) ขั้นตอนดำเนินการจัดสภาพองค์กร การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้เรียน และการดูแลสนับสนุนในการดำเนินการ 3) ขั้นตอนติดตามประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปขยายผลเพื่อการปรับปรุง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547) โดยที่การพัฒนาโรงเรียนตามหลักบวรเป็นภารกิจที่พัฒนาผู้เรียนนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร

สถานศึกษาโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2545 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้งานด้านนี้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยการร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนได้แก่ กรรมการสถานศึกษา หัวหน้าหมวด หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียนสนับสนุนและส่งเสริมงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมาย จัดทำเป็นแผนงานและโครงการบริหารงานด้านนี้ให้ชัดเจน (กรมวิชาการ, 2546)

ในขณะที่โรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนแบบบูรณาการ แต่ผู้ปกครองยังขาดการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนจึงส่งผลให้ผู้ปกครองกับครูผู้สอนขาดการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน และขาดความเข้าใจในการแนะนำให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงการบริหารจัดการของโรงเรียนที่มีนโยบายต่างๆ ให้กับนักเรียน เช่น การอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณงามความดีที่นักเรียนควรจะได้รับและสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยทำให้แบ่งเบาภาระให้กับผู้ปกครองทั้งยังส่งผลให้ผู้ปกครองกับโรงเรียนเกิดการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น (โรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย, 2560)

จากความสำคัญ สภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้เป็นแนวทางส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมโดยอาศัยหลักบวร ในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นแนวนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตาม อาชีพ รายได้และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองที่นักเรียนที่ร่วมพัฒนาตามหลักบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 254 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมพัฒนาตามหลักบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) จำนวน 153 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากร โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบง่าย (Simple random Sampling) และเทียบสัดส่วนจากประชากรตามเพศ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม ด้วยวิธีการจับสลาก

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ตัวแปร ต้นตัวแปรตามและกรอบแนวคิดด้วยวิธีการเชิงพรรณนาและนำไปสู่การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ การเปรียบเทียบด้วยวิธีการเชิงพรรณนาและวิธีการทางสถิติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอรับหนังสือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (มจร.) เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งไป 153 ชุด ได้คืนกลับมาจำนวน 153 ชุด

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างท่านละ 1 ชุด โดยผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามเองและไปขอรับคืนเอง

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดกระทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุดมีความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 153 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามวิจัยทางสังคมศาสตร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา โดยวิเคราะห์หาจำนวนและค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์หาระดับแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของลิเคิร์ต แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยการทดสอบที (t-test แบบ independent samples)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามรายได้และระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One - Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง หาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

5.5 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 3 ด้าน โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาสภาพในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการดำเนินการ ตามหลักบรรพมามีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการติดตามประเมินผล ตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมในหลักปัญหา ส่วนต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการเตรียมการ ตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมในหลักศีล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของ โรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย ฯ	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D	แปล ผล
1.	ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการเตรียมการ ตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมในหลักศีล	3.89	0.60	มาก
2.	ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการดำเนินการ ตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมในหลักสมาธิ	3.95	0.67	มาก
3.	ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการติดตามประเมินผล ตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมในหลักปัญหา	3.94	0.67	มาก
	โดยภาพรวม	3.87	0.64	มาก

2) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปรากฏดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 2) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 3) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพมามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามรายได้ และระดับการศึกษา

จำแนกตาม	การพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
รายได้	โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.67	2	0.43	0.83	0.44
		ภายในกลุ่ม	79.98	198	0.40		
		รวม	80.65	200			
ระดับการศึกษา	โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.20	0.49	0.62
		ภายในกลุ่ม	80.26	198	0.41		
		รวม	80.65	200			

3) ข้อเสนอแนะในแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลปรากฏดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการเตรียมการ ตามหลักบรรพชาในหลักศีล คือ ควรสร้างบทบาทในการสอนและอบรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตนในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติตามสร้างมีภาวะความเป็นผู้นำในการสอนนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตนและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเองได้ และผู้ปกครองควรมีบทบาทในการสอนและอบรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตน และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติตาม สามารถเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัยต่างๆ สามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจได้ 2) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการดำเนินการ ตามหลักบรรพชาในหลักสมาธิ มีดังนี้ ควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของนักเรียนหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมจากครูผู้สอน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเกิดความเหมาะสมให้กับนักเรียน พัฒนานักเรียนตามนโยบายและการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ และผู้ปกครองควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของนักเรียนหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมจากครูผู้สอนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเกิดความเหมาะสมให้กับนักเรียนได้ และสนับสนุนให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนให้มีความเข้าใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติได้ 3) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการติดตามประเมินผล ตามหลักบรรพชาในหลักปัญญา มีดังนี้ ควรฝึกให้นักเรียนให้เข้าใจในการใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถไปในทางที่ดีงามได้จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ฝึกให้นักเรียนให้เกิดความตั้งใจในการเรียน และผู้ปกครองควรฝึกให้นักเรียนให้เข้าใจในการใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถไปในทางที่ดีงามได้ และควรเข้าใจค่านิยมของตัวนักเรียนตามยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและฝึกให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบูรณาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการดำเนินการ ตามหลักบูรณาการในหลักสมาธิ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการติดตามประเมินผล ตามหลักบูรณาการในหลักปัญญา ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของนักเรียนหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมจากครูผู้สอนสามารถพัฒนานักเรียนตามนโยบายและการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ช่วยในการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถแบ่งเบาภาระครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาทองล้อม สุเมธ (อินทะสร้อย) (2559) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบของโรงเรียนพุทธโกศวิทยายา จังหวัดแพร่ มีการประยุกต์ใช้การพัฒนากายวาจาด้วยศีล ให้ฝึกทักษะอารมณ์ด้วย สมาธิศึกษา เพื่อพัฒนาอารมณ์ที่แสดงออกมาทางกายและวาจาของสามเณรนักเรียน ด้านปัญญาศึกษา ควรมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักเหตุและผล เรียนรู้ทักษะต่างๆ ของชีวิต ควรเพิ่มองค์ความรู้ในเนื้อหาของกิจกรรมเสริมปัญญา ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ นำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบใน 10 ด้าน อย่างเชื่อมโยงและเป็นองค์รวม เพื่อการพัฒนาศักยภาพของสามเณรนักเรียนที่เป็นต้นแบบได้อย่างสมบูรณ์

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้ ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการเตรียมการ ตามหลักบูรณาการในหลักศีล พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีภาวะความเป็นผู้นำในการสั่งสอนนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกตนและสามารถแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ด้วยตัวเองได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติตามซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาสุทัต สุทสุสน นุราช, 2552) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษาเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.13 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอน และผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

2) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการดำเนินการ ตามหลักบูรณาการในหลักสมาธิ พบว่า แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบูรณาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 3.75$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีการทำความเข้าใจและมีแนวทางที่เป็นอันเดียวกันโดยการวางบทบาทในการจัดการศึกษา ด้วยมีจริยธรรมเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมอย่างมีสติ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายให้ดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เอื้อประโยชน์ในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยสติที่เต็มเปี่ยมด้วยความเต็มใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธยา (เนตรธรรานนท์, 2550) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าอาวาสที่มีต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับวัด กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้พื้นที่วัด พบว่า (1) ความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับวัด ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าอาวาสมองเห็นประโยชน์ที่จะให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้นแต่ความร่วมมือยังมีอยู่อย่างจำกัดเฉพาะวิชาจริยศึกษาและ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาเท่านั้น (2) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับวัด ด้านการเงิน อาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน

พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าอาวาสมีการร่วมระดมทุนในการจัดสรรหาทรัพยากรด้วยกัน ส่วนด้านอาคารสถานที่โรงเรียนกับวัดยังมีความขัดแย้งทางความคิดกันบ้าง เพราะคิดต่างมุมมองกัน

3) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการติดตามประเมินผล ตามหลักบวรในหลักปัญญา พบว่า แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 3.94$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนด้วยการใช้ปัญญาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ในส่วนที่สามารถช่วยดำเนินการได้ โดยการจัดกลุ่มอบรมให้ความรู้ในการพึ่งพาตนเองกับชุมชน พัฒนางองค์กร โดยการเสียสละ สร้างเสริมสิ่งปลูกสร้างทั้งบ้านวัดโรงเรียน เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่เกิดความยั่งยืนให้กับผู้ปกครองและครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์, 2559) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้หลักธรรมมาปฏิบัติในการปฏิบัติงานโดยใช้ชีวิตอย่างรู้ประมาณในการบริโภค ในการทำการเกษตรก็ทำการเกษตรแบบพอเพียงทั้งการเลี้ยงสัตว์หรือการปลูกพืชพรรณต่างๆ ไม่ทำมาหากินเกินไปหรือน้อยจนเกินไป มีการจัดอบรมให้ความรู้ในการพึ่งพาตนเองให้กับกลุ่มชุมชนต่างๆ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปรากฏดังนี้

1) การเปรียบเทียบเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันอาจจะมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของนักเรียนหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมจากครูผู้สอนโดยการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเกิดความเหมาะสมให้กับนักเรียนได้ รวมทั้งการทำการกิจกรรมของโรงเรียนในการออกค่ายอาสาของนักเรียน เสริมทักษะการดำเนินชีวิตให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาสุทนต์ สุทนต์โนนราช, 2552) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษาเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.13 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอน และผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าผู้บริหารและครูที่มี อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ตำแหน่ง แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2) การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันอาจจะมี การฝึกอบรมนักเรียนให้เข้าใจการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาได้ โดยมีกระบวนการฝึกทักษะทางความคิดที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนและการอบรมนักเรียนให้ยึดมั่นในศีลธรรม และเข้าใจเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาภาณุพงศ์ ภาณุรังสี รักษา, 2558) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติมาก 7 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมตามหลัก อัตตัญญูตา

3) การเปรียบเทียบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันอาจจะเข้าใจค่านิยมของตัวนักเรียนตามยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและฝึกหัดนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยการอบรมนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยใช้ปัญญาเป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริงและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาภานุพงศ์ ภานุรสี รักษา, 2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายด้านที่มีการปฏิบัติมาก 7 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมตามหลักอัตตัญญูตา รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมตามหลักกาลัญญูตา ด้านที่มีส่วนร่วมต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมตามหลักมัตตัญญูตา และด้านการมีส่วนร่วมตามหลักมัตตัญญูตา ในการจัดการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามเพศ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพชาแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอพือชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

1) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการเตรียมการ ตามหลักบรรพชาในหลักศีล คือ ควรสร้างบทบาทในการสอนและอบรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตนในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติตามสร้างมีภาวะความเป็นผู้นำในการสั่งสอนนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุธี ศรีสุวรรณ (2558) ที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม คือ การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่าผู้นำปฏิภาณผู้นำพลวัต โดยเคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอและผู้นำไม่มีกิจไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ในการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักมีภาวะความเป็นผู้นำทำให้รู้จักกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าทำในสิ่งที่คิดมากยิ่งขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเองได้

2) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการดำเนินการ ตามหลักบรรพชาในหลักสมาธิ มีดังนี้ ควรมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของนักเรียนหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมจากครูผู้สอน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเกิดความเหมาะสมให้กับนักเรียน พัฒนานักเรียนตามนโยบายและการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สาลิห์ ท่าเหล็ก , 2549) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ได้พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในแต่ละชั้นและแนวทางแก้ปัญหาในการบริหาร โรงเรียนวิถีพุทธ คือ ปัญหาชั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิด แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธซึ่งมีความไม่ชัดเจน จึงได้นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาตามลำดับ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การนิเทศกำกับติดตาม และให้คำแนะนำหรือศึกษาหาความรู้จากเอกสาร หรือคู่มือแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งหากมีการอบรมติดตามผลการดำเนินและมีการจัดการเรียนการสอนที่ดี ก็จะทำให้เด็กนักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

3) ด้านการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธในการติดตามประเมินผล ตามหลักบรรพชาในหลักปัญญา ควรฝึกหัดนักเรียนให้เข้าใจในการใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถไปในทางที่ดีงามได้จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ฝึกหัดนักเรียนให้เกิดความตั้งใจในการเรียน โดยสามารถการให้

นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรชาติ อินแปลง, 2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ของโรงเรียนบ้านดัวน้อย พบว่า สภาพการดำเนินงานตามโรงเรียนวิถีพุทธด้านกิจกรรมและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา ได้เน้นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำสัปดาห์ กิจกรรมประจำเดือน กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนเข้าใจค่านิยมของตัวนักเรียนตามยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและฝึกหัดนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนควรมีบทบาทในการสอนและอบรมนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติตาม มีภาวะความเป็นผู้นำในการสั่งสอนนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนควรเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัยต่างๆ สามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจได้ และรับทราบในนโยบายของโรงเรียนและนำไปปฏิบัติด้วยการฝึกอบรมแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี
3. ผู้บริหารและครูผู้สอนควรอบรมนักเรียนให้ยึดมั่นในศีลธรรม และเข้าใจเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของนักเรียนให้เข้าใจการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบรรพบุรุษมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์. (2559). การประยุกต์หลักธรรมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเครือข่ายทางสังคมใจจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.
- พระมหาทองล้อม สุเมโธ (อินทะสร้อย). (2559). การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบของโรงเรียนพุทธโกศลวิทยา จังหวัดแพร่. พุทธบูรณาการกับการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน, 3(1), 192 - 193.
- พระมหานันทพงศ์ ภาณุรสี (รักษา). (2558). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทัศน์ สุทสโน นุราช. (2552). ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธยา เนตรธรรานนท์. (2550). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าอาวาสที่มีต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับวัด กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ใช้ พื้นที่

- วัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2547). **โรงเรียนวิถิพุทธ**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย. (2560). รายงานประจำปี พ.ศ. 2560. ร้อยเอ็ด: ฝ่ายบริหารทั่วไป โรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย.
- สุธี ศรีสุวรรณ. (2558). **ทฤษฎีการมีส่วนร่วม**. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/%482092>.
- สาเล่ ทำเหล็ก. (2549). **การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุรชาติ อินแปลง. (2550). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดัวน้อย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.